

du vztahují se podle § 599 c. ř. s. předpisy civilního řádu soudního o řízení rozhodčím a o smlouvě o rozsudím i na rozhodčí soudy, které byly zřízeny způsobem v zákoně přípustným posledním pořízením nebo jiným opatřením na ujednání stran se nezakládajícím, nebo stanovami. Takovým jiným opatřením nikoliv přímo na úmluvě stran se zakládajícím a proto k závaznosti ani projevu souhlasu nebo přistoupení sporných stran nevyžadujícím jest

i kolektivní smlouva v ujednání o rozhodčím.

Toto stanovisko nejvyššího soudu bylo ještě posíláno, vykládáme-li § 599 c. ř. s. v souvislosti s § 1, odst. 3. zák. č. 131/1931 Sb. z. a n. o pracovních soudech, který stanoví, že hromadnou smlouvou pracovní může být příslušnost pracovního soudu vyloučena a rozhodování o sporech, ke kterým jest jinak příslušným soud pracovní, přeneseno na rozhodce.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

2553.

Úmluva stran o odměně za práce přes čas není zakázána a lze platně paušalovat i odměnu za takové práce bez zřetele na to, zda příslušné správní úřady práci přes čas povolily či nikoliv. (Plenární usnesení nejv. soudu z 21. června 1937, Pres. 398/37, Úr. sb. 3368. *)

*) V á ž. o b č. 3820 (rozh. z 6. V. 1924, Rv I 227/24): Za platnosti zákona ze dne 18. XII. 1919, č. 91 Sb. z. a n. nelze v oborech, v nichž tento zákon platí, vytvořit zvyklostí delší pracovní dobu než osmihodinovou. Za práci přes čas přísluší zvláštní odměna, leč že se jí zaměstnanec vzdal, což nemusí se státi výslovně, nýbrž i činem konkludentním.

V tom, že úplata přes čas nebyla za trvání služebního poměru po nějakou dobu požadována, nelze spatřovati vzdání se nároku na ni. Odměnu úhrnou i za práci přes čas lze smluviti i mlčky s ohledem na místní zvyky.

V á ž. o b č. 6636 (rozh. z 23. XII. 1926, Rv II 691/26): Zaměstnanec, jenž nežádal za služebního poměru odměny za práci přes čas proto, že mu byla odměna poskytována v nesníženém platu a remuneraci, není oprávněn domáhati se po skončení služebního poměru zvláštní odměny za práci přes čas. — Práce přes čas lze odměňovati i paušálně.

V á ž. o b č. 7199 (rozh. z 30. VI. 1927, Rv II 248/27): Odměnu za práci přes čas lze paušalovati. Stačí, byly-li si strany vědomy, že ujednaná mzda zahrnuje v sobě odměnu také za dobu, jež převyšovala osmihodinovou pracovní dobu. Lhostejno, zda zaměstnavatel stanovil pracovní dobu, převyšující osmihodinovou pracovní dobu, se svolením živnostenského inspektora, či bez něho.

V á ž. o b č. 7576 (rozh. z 2. XII. 1927, Rv I 202/27): Dostával-li zaměstnanec (kočí) kromě smlouvené týdenní mzdy zvláštní odměny za práce mimořádné, za ranní jízdy a za práce obzvláště namáhavé, po celou služební dobu pak mlčky nežádal zvláštní odměny za jinaké práce přes čas, dožadoval se však mzdy za ranní jízdy, když na ni zaměstnavatel zapomněl, a přijímal jí jinak bez námítky mzdu jemu vyplácenou, dlužno míti za to, že mezi stranami došlo mlčky k úmluvě, podle níž nemělo býti za hodiny přes čas placeno zvláště podle jich počtu, nýbrž úhrnkově v mezích paušalované týdenní mzdy.

V á ž. o b č. 7577 (rozh. z 2. XII. 1927, Rv I 324/27): Bylo-li při přijetí zaměstnance (kočího) do práce řečeno, že hodiny přes čas nebudou placeny, že bude placena paušální týdenní odměna, že pracovní doba nebude počítána podle hodin denně nebo týdně, a zaměstnanec nic proti tomu nenamítal, dlužno míti za to, že případný nárok zaměstnance na plat za hodiny přes čas byl paušalován a že byl obsažen v úhrnkové týdenní mzdě. Úmluva o paušalování mzdy za práci přes čas není zákonem zakázána. Na úmluvě nebylo nic změněno tím, že zaměstnanec žádal napotom buď placení hodin přes čas nebo zvýšení mzdy. Tím, že zaměstnanec ve službě setrval, dal najevo, že souhlasí s dosavadními smluvními podmínkami.

Skutečnost, že si zaměstnavatel nevymohl svolení politických úřadů k prodloužení pracovní doby ve smyslu § 6 zák., nemá vlivu na platnost úmluvy, kterou byla ujednána paušální odměna za práce přes čas.

V á ž. o b č. 7611 (rozh. z 10. XII. 1927, Rv II 504/27): Stačí, že zaměstnanec věděl, že odměna za nedělní práci jest obsažena v úhrnkové odměně a že s tím souhlasil. Okolnost, že nebyla zaměstnanci poskytnuta jednou týdně nerušená přestávka aspoň 32 hodin, nemá vlivu na platnost úmluvy, podle níž byla

Ú nejvyššího soudu byla odporujícím si způsobem řešena otázka, zda lze paušalovati i odměnu za práce přes čas, jež jsou podle zákona ze dne 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n., nedovolené.

V rozhodnutí Sb. n. s. s. 6636, 7199, 7577, 12.996 hájil nejvyšší soud názor, že lze platně paušalovati i odměnu za takové nedovolené práce a že se tak může státi mlčky (konkludent-

odměna za nedělní práci zahrnuta v úhrnkové týdenní mzdě, nýbrž může míti v zápětí pouze následky trestní podle § 13 zák.).

V á ž. o b č. 7901 (rozh. z 22. III. 1928, Rv I 1117/27): Přijímal-li zaměstnanec smlouvenou mzdu po delší dobu bez námitek a bez jakékoliv výhrady, dlužno míti za to, že tak činil u vědomí, že se mu ve smlouvené mzdě dostává odměny za veškeré práce smlouvené mu uložené, tedy i za práce vykonané mimo osmihodinovou pracovní dobu. Tím byla odměna za práce přes čas paušalována, což není zákonem zakázáno.

V á ž. o b č. 8327 (rozh. z 22. IX. 1928, Rv I 246/28, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 28): Prodlužoval-li zaměstnavatel svémocně osmihodinovou dobu pracovní, ručí zaměstnancům podle předpisů občanského zákona za škodu, která by jim tím vzešla. Odměnu šoféra za práci přes čas lze paušalovati v ten způsob, že bude za práci přes čas odměňován ujednanými příspěvký (dietami).

V á ž. o b č. 8560 (rozh. z 15. XII. 1928, Rv I 843/28, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 29): Prodlužoval-li zaměstnavatel svémocně pracovní dobu, ručí zaměstnanci za škodu, jež mu z toho vzešla. Porušení zákazů zákona č. 91/1918 Sb. z. a n. lze přičítati k vině jen zaměstnavateli a jich zástupcům, nikoliv zaměstnancům. Odměnu za práci přes čas nelze zaměstnanci odepřiti jedině proto, že konal práci zákonem zakázanou.

V á ž. o b č. 8818 (rozh. z 22. III. 1929, Rv I 1039/28, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 83): Pokud jest míti za to, že zaměstnanec přijímal smlouvenou týdenní mzdu i za úplnou úhradu odměny za veškeré práce vykonané ve službě zaměstnavatelově, tudíž i za práce přes čas. Předpisy § 6 (3) a § 7 (4) zák. předpokládají, že mzda byla ujednána za pracovní dobu osm hodin nepřevyšující a že práce přes čas byly konány se svolením příslušných orgánů správních.

V á ž. o b č. 10.317 (rozh. z 11. XI. 1930, Rv I 1882/29, v »Pracovním právu«, roč. X., č. 191): Z ochrany zákona o osmihodinné pracovní době nelze zásadně vyloučiti zaměstnance, zastávající místo dohlizitelské nebo místo vyžadující důvěru. — Tím, že zaměstnanec počal pracovati přes čas, přijal vyšší služné došlo mezi stranami k úmluvě o paušalování odměny za předem ujednané práce přes čas přiměřeným zvýšením služného.

V á ž. o b č. 10.504 (rozh. z 3. II. 1931, Rv I 204/30, v »Pracovním právu«, č. 228): Úmluva stran o nedovolené práci přes čas jest nicotná a nezávazná a nemůže z ní býti vyzvozena smluvní nárok na odměnu za práci přes čas, nýbrž zbývá jen žaloba o náhradu škody a z bezdůvodného obohacení. Určiti výši odškodného lze podle § 273 c. ř. s.

V á ž. o b č. 12.158 (rozh. z 2. XII. 1932, Rv I 1539/32, v »Pracovním právu«, č. 529): Z toho, že smluvní nárok na odměnu za nedovolené práce přes čas nemůže býti opřen o zákon čis. 91/1918 Sb. z. a n., ještě nikterak nelyne, že by se zaměstnanec nemohl vůbec domáhati na zaměstnavateli náhrady toho, oč byl připraven svémocně prodlužováním zákonné pracovní doby zaměstnavatelem. Zaměstnanci

ním činem) Sb. n. s. s. 3820, 7611, 7901, 10317). Také v rozhodnutích č. Rv III 643/27, Rv IV 459/31, Rv III 701/31, Rv III 844/31, Rv III 119/35 bylo zaujato stanovisko, že odměna za práci přes čas není ani zakázána, ani proti zákonu nebo dobrým mravům a že tedy není překážka, aby strany mohly tuto odměnu sjednat i paušální částkou. V jiných rozhodnutích (Sb. n. s. 12.504, 12.156, 13.151, 13.255, 12.598, 14.509 a j.), vyslovil nejvyšší soud opačný názor.

První prezident nejvyššího soudu přikázal podle § 12, odst. 2. zák. ze dne 16. dubna 1919, č. 216 Sb. z. a n., řešení této otázky plenárnímu senátu, jenž se usnesl na právní větě v čele uvedeně.

D ů v o d y: Z ustanovení zákona z 19. prosince 1918, č. 91 Sb. z. a n. (§ 6 a 7, odst. 4) zřejmě vyplývá, že se za každou práci přes čas musí platit zvlášť. Řečeným zákonem byla práce přes čas rozdělena na práci dovolenou (t. j. tu, kterou ve většině případů povolily příslušné správní úřady) a na práci nedovolenou (zakázanou). Doslov zákona byl příčinou, že se zákon v judikaturě různě vykládal na otázce, zda a kdy má zaměstnanec nárok na odměnu za nedovolené práce přes čas, a v souvislosti s tím i v otázce, lze-li odměnu za takové práce platně paušalovati.

Nejvyšší soud v několika rozhodnutích (Sb. n. s. č. 3820, 6636, 7199, 7576, 7577 atd. Rv III 643/27, Rv IV 459/31) pokládal nárok na odměnu za práce přes čas za nárok smluvní a vycházel z toho, že zákonem č. 91/1918 Sb. z. a n. byla zavedena maximální doba pracovní a že bylo nařízeno, že se mají práce přes čas platit zvlášť. Při tom nejvyšší soud nerozlišoval, zda šlo o dovolenou či zakázanou práci přes čas. Rozhodoval, že lze platně ujednat smlouvu též o práci delší než osmihodinové a že není-li jiné úmluvy — má zaměstnanec nárok na zvláštní plat podle místních zvyklostí za ty práce, které konal přes zákonnou dobu. Uvedená rozhodnutí pokládají zákaz práce přes čas za předpis policejní, proto podle nich také dopouštějí paušalování odměny za práce konané přes čas (Sb. n. s. č. 7577, 6636). Senát rozhodující zejména ve věcech z oblasti práva platného na Slovensku a

Podkarpatské Rusi trvaly na tomto stanovisku hlavně proto, že se podle práva platného na Slovensku a Podkarpatské Rusi nárok na odměnu za práci přes čas promlčuje v řádné 32leté lhůtě. Nebyly vzácné případy, v kterých zaměstnanec po zániku služebního poměru uplatňoval odměnu za práci přes čas za dobu 10 až 12 roků i více, a i když soudy v chování zaměstnance, že se svého nároku po tak dlouhou dobu nedomáhal, neshledávaly vzdání se nároku mlčky (Úr. sb. č. 58), přes to viděly v tomto chování zaměstnance výraz toho, že i zaměstnanec pokládá práci převyšující pravidelnou dobu za svou služební povinnost, k níž ho zavazuje služební smlouva a ujednaný služební plat. Při tom zdůraznil nejvyšší soud, že tak nutno hleděti na vzájemný poměr stran v tom směru i podle zásady poctivého právního styku... a že od tohoto stanoviska poctivého jednání s druhou smluvní stranou nemůže zaměstnanec odstoupiti jen proto, že jeho služební poměr byl zrušen (Úr. sb. č. 689). Právě vylíčené stanovisko mělo zřetel i na význam otázky, kterou jest řešiti, s hlediska národohospodářského, tento význam — třebaže v jiné souvislosti — byl oceněn v rozhodnutí nejvyššího soudu č. Rv III 118/30 touto větou: »Zásada poctivosti v právním styku nedovoluje, aby žalobce (zaměstnanec), měl-li úmysl uplatniti nároky na odměnu za práce přes čas, nechal spolusmluvce (zaměstnavatele) stran vzájemných práv a závazků v mylné představě.... a to už ani proto, že plat zaměstnancův je částí výrobních nákladů, jichž jednotlivé položky má podnikatel poznati v náležité době, aby podnikání bylo vůbec možné.«

V druhé skupině rozhodnutí (Sb. n. s. č. 8327, 8560, 8818, 12.158, 13.235, 13.558, 14.521 atd.) zastávala judikatura názor, že úmluva o zakázané práci přes čas je nicotná, že z takovéto úmluvy nemůže plynouti smluvní nárok na odměnu za ni a že ani zákon nezakládá takového nároku. Hledíc na zřejmý úmysl zákona, podle něhož práce přes čas má být odměněna, přiznala judikatura právě v uvedených rozhodnutích zaměstnanci nárok z důvodu bezdůvodného obohacení, po případě na náhradu škody. V těchto

V á ž. o b č. 13.235 (rozh. z 1. II. 1934, Rv I 991/32, v »Pracovním právu« č. 748, 793): I když nebylo zaměstnavateli uděleno povolení k práci přes osmihodinovou pracovní dobu, může se zaměstnanec domáhati na zaměstnavateli odměny za práci přes čas z důvodu bezdůvodného obohacení zaměstnavatele.

Okolnost, že zaměstnanec po celou dobu, co byl zaměstnán, nepožadoval odměnu za nepovolené práce přes čas a zvláště jí neuděloval v měsíčních výkazech, nepodstatňuje ještě o sobě závěr, že se zaměstnanec chtěl úplaty za mimořádné úkony v zájmu a svobodně zřici, šlo-li o zaměstnance hospodářsky na zaměstnavateli závislého, jenž se mohl důvodně obávati, že bude jinak ze zaměstnání propuštěn a vydán nebezpečí nezaměstnanosti a bídy, tím spíše, kladl-li zaměstnavatel velkou váhu na brzké ukončení prací zaměstnancem svěřených a pobízel-li ustavičně k jejich urychlení.

V á ž. o b č. 13.558 (rozh. z 18. V. 1934, Rv I 411/34, v »Pracovním právu« č. 686, 869, 883, 937): Byla-li práce přes čas úředně povolena, mohlo býti ujednáno, že má být odměněna zpropitným, jehož se zaměstnanec v těchto hodinách dostane. Šlo-li o zakázanou práci přes čas, nelze mluvit o obohacení zaměstnavatele na úkor zaměstnance, dostalo-li se zaměstnanci za ni přiměřené náhrady v celkovém jeho platu (stravě a účasti na zpropitném) úhrnkově.

V á ž. o b č. 14.908 (rozh. z 30. I. 1936, Rv II 844/35, v »Pracovním právu« č. 2132, 2137): Poněchal-li zaměstnavatel zaměstnanci, pracujícímu v úkolů, aby si zařídil práci jak sám chce, nemůže zaměstnanec vyvoditi z předpisu §§ 6 (4) a 7 (4) zák. č. 91/18 Sb. z. a n. nárok na zvláštní odměnu jen proto, že na úkolů pracoval déle než 8 hodin. Ledaže mu byl předepsán určitý úkol, aby jej provedl v osmihodinové pracovní době, a zaměstnanec nebyl s to v této době tak uiniti.

zbyvá i při nedovolených pracích přes čas, by se domáhal náhrady pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatele a pro své poškození. K opodstatnění takového nároku na náhradu postačí průkaz, že se zaměstnanec nedostalo od zaměstnavatele za vykonané přesčasové práce náležité odměny a že na jeho úkor byl jimi zaměstnavatel bezdůvodně obohacen. Výši odškodného může soud určit podle § 273 c. ř. s., při čemž jest uvážiti, zda nebyly nedovolené práce přes čas přiměřeně odměněny již v měsíčním platu pokud se týče v měsíční remuneraci úhrnkově (paušálně), pokud se týče, zdali tím, co bylo žalobci za jeho přesčasové práce zapláceno, byly tyto práce přiměřeně odměněny, čili nic.

V á ž. o b č. 12.996 (rozh. z 9. XI. 1933, Rv II 665/31, v »Pracovním právu« č. 740, 742): Paušalování odměny za práce přes čas tím způsobem, že odměna za případné práce přes čas jest zahrnuta ve smluvené odměně za veškeré práce, jež jest zaměstnanec povinen konati podle služební smlouvy, není zakázáno, a jest přípustným a vhodným způsobem odměňování služeb, které nelze pro jejich měnivost ohraničiti určitým počtem pracovních hodin a kterým zaměstnavatel nemůže spolehlivě kontrolovati.

V á ž. o b č. 13.131 (rozh. z 21. XII. 1933, Rv I 2244/33 v »Pracovním právu« č. 797, 838): Při nedovolených pracích přes čas jest zaměstnanec oprávněn domáhati se náhrady pro bezdůvodné obohacení zaměstnavatele, z něhož mu vzešla újma. Stačí, přednesl-li žalobce ve sporu a kladl o tom důkazy, že vykonal pro žalovaného jako svého zaměstnavatele práci v pracovních hodinách přes čas, a že za ně neobdržel zapláceno, a domáhal-li se na žalované, by mu za ně zaplatil.

rozhodnutích byla i dohoda o paušalování odměny za nedovolené práce přes čas uznána za neplatnou.

Plenární senát nejvyššího soudu dospěl k tomuto stanovisku:

Trestní ustanovení uvedené v § 13 zákona č. 91/1918 Sb. z. a n. nelze vztahovati na úmluvu o výši odměny za práci přes čas ani tehdy, nebyla-li práce přes čas příslušným úřadem povolena. Zákon č. 91/1918 Sb. z. a n., který nařizuje omezenou pracovní dobu, stanoví, že práce, konaná přes tuto dobu, musí býti odměněna zvlášť (§§ 6 a 7) a hrozí tresty na přestupky zákona (§ 13). To ustanovil zákonodárce, uváživ, že by jinak zaměstnavatel jako hospodářsky silnější mohl zneužítí svého postavení vůči zaměstnancům a věc zaříditi tak, že by se zaměstnanec výslovně nebo mlčky podrobil práci přes čas bez jakékoliv odměny, čehož by zajisté mohl snadno dosáhnouti v době nadbytku lidí usilujících o práci, poněvadž v takovém případě bude zaměstnanec míti snahu, aby dostal zaměstnání, které by mu jinak nebylo poskytnuto, a dostane-li je, bude se obávati, aby ho nepozbyl, a proto nebude míti odvahy, aby své — byť i zákonem zaručené — nároky na zvláštní odměnu za práci přes čas oznámil a jich se domáhal ještě v době, do-

kud jeho zaměstnání trvá. Jest tedy zřejmým úmyslem řečeného zákona, aby zaměstnanec jako hospodářsky slabší a na vůli zaměstnavatelově závislý byl účinně chráněn proti obcházení zákona, vydaného k dosažení sociálně politického účelu, t. j. aby čeleno bylo vykořisťování zaměstnanců zaměstnavatelem. Toho účelu bude dosaženo, přízná-li se zaměstnančí bezpodmínečný nárok na odměnu za práce konané přes čas. Je pravda, že řečený zákon chrání zavedením pracovní doby v určitém počtu pracovních hodin i pracovní trh v tom směru, aby tak čelil nezaměstnanosti. Tento účel zákona bude však intenzivně chráněn pokutami uvedenými v § 13 uvedeného zákona. Účel dotčeného zákona tedy nevyžaduje, aby smluvní ujednání, která jsou s ním v rozporu, byla uznána za neplatná i v případě odměny za práce přes čas nepovolené příslušnými úřady.

V zákoně č. 91 z roku 1918 Sb. z. a n. není výslovně pohrůžky nicotnosti úmluv o odměně za nedovolené práce přes čas a ježto ani účel zákona nevyžaduje nutně jejich neplatnosti, jsou úmluvy o odměně za takovéto práce i dohody o úhrnkové odměně (paušalování) platné, neboť úmluva o výši této odměny podléhá volné dispositici smluvců.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

§ 5 2554.

Zamestnavateľ nie je zodpovedný za následky neprihlásenia zamestnanca k penzijnému poisteniu, keď prihlasovanie všetkých zamestnancov k penzijnému poisteniu bolo služebnou povinnosťou tohoto zamestnanca. Tejto zodpovednosti nie je sprostý zamestnavateľ, keď zamestnanec nevyhovel jeho príkazu, aby sa k penzijnému poisteniu prihlásil, ak vybavovanie prihlášok nebolo jeho služebnou povinnosťou. (Rozh. nejv. soudu z 2. III. 1937, Rv III 871/36, Váž. obč. 15976.)

V svojom usnesení zo dňa 3. decembra 1935, č. j. Rv III 1124/34, vypovedal Najvyšší súd, že v prípade, keď zodpovedalo pravde tvrdenie žalovaného spoločenstva, že žalobník ako tajomník družstva mal na starosti prihlášky k penzijnému poisteniu a preca seba neprihlásil, nebol by žalobný nárok po práve. Podľa tohoto právneho názoru Najvyššieho súdu nezodpovedá zamestnavateľ za následky neprihlásenia zamestnanca k penzijnému poisteniu, keď sa zamestnanec sám neprihlásil, hoci prihlasovanie všetkých zamestnancov k penzijnému poisteniu bolo jeho služebnou povinnosťou, zamestnavateľ nie je však sprostý tejto zodpovednosti, keď zamestnanec nevyhovel jeho príkazu, aby sa k penzijnému poisteniu prihlásil, ak vybavovanie prihlášok nebolo jeho služebnou povinnosťou. Odvolacím súdom zistená okolnosť, že žalobník nevyhovel úprave predsedníctva spoločenstva, aby sa k penzijnému poisteniu prihlásil, nestačí preto k zamietnutiu žalobného nároku.

Odvolací súd však zistil aj to, že tajomník družstva vykonáva všetku kancelársku administratívnu prácu, najmä všetky prihlášky a odhlášky k nemocenskému a penzijnému poisteniu, a že žalobník seba preca neprihlásil. Keď odvolací súd došiel k tomuto zisteniu na základe výpovedi svedka E. G., ktorý udal, že jeho povinnosťou ako tajomníka je konať prihlášky a odhlášky k penzijnému a nemocenskému po-

isteniu, a na základe výpovedi svedka M. P., ktorý vypovedal, že to bolo aj povinnosťou žalobníka, je tento záver logický, lebo tým, že E. G., neskoršie zvolený stály tajomník spoločenstva, mal povinnosť vybavovať prihlášky k penzijnému poisteniu, sú podporované údaje svedka M. P., že táto povinnosť bola uložená aj žalobníkovi, ktorý v dobe predchádzajúcej zastával dočasne miesto tajomníka spoločenstva.

Námietka dovolacej žiadosti, že podľa § 197 zák. č. 259/1924 Sb. z. a n. je celé vedenie správy spoločenstva povinnosťou starostu, a že preto vybavovanie prihlášok nemôže byť platne prenesené na tajomníka, najmä nie na dočasne vymenovaného kancelárskeho úradníka, akým bol žalobník, je podvrátená ustanovením 4, odst. 7., cit. šu, podľa ktorého môžu byť vedením kancelárskych práv — ku ktorým patrí tiež vybavovanie prihlášok k penzijnému poisteniu — poverené spoľahlivé osoby s primeraným vzdelaním.

Okolnosť, že žalobník účinkoval u spoločenstva len ako kancelárska sila a že nemal vymedzený obor pôsobnosti, v ktorom by samostatne rozhodoval, a že nemal ani zmocnenia k tomu, aby spoločenstvo zastupoval a v mene jeho konal, nevyučuje, že žalobník bol služebne poverený vybavovaním prihlášok k penzijnému poisteniu, a to nevyvracia ani dopis z 21. februára 1934, v ktorom žalované spoločenstvo sdeľuje právnenému zástupcovi žalobníka, že žalobníka neprihlásilo, lebo nepodliehal penzijnému poisteniu.

§ 5. 2555.

I. Nároky zamestnanca proti nositeľovi poistenia, vyplývajúce z vl. nar. č. 16/1923 Sb. z. a n. resp. zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., majú povahu nárokov verejnoprávných a nemôžu byť úmluvou vylúčené alebo obmedzené.

II. Nárok zamestnanca proti zamestnavateľovi na náhradu škody spôsobenej porušením prihla-

sovacej povinnosti k penzijnému poisteniu, je nárokom súkromnoprávnym. (Rozh. nejv. súdu z 9. III. 1937, Rv III 71/37, Váž. obč. 15.982.)

Súd I. stolice zistil, odvolávajúc sa na písomnú dohodu a výpoveď svedka Izidera K., že dohodou zo dňa 1. júla 1933 zaviazala sa žalovaná strana vziať zpäť odvolanie proti rozhodnutiu krajin-ského súdu, ktorým bol potvrdený nález Zem-skej úradovny, podľa ktorého žalobník podliehal penzijnému poisteniu a žalovaná strana bola povinná zaplatiť penzijné príspevky na 3 roky zpäť v sume 12.404 Kč. Proti tomu žalobník prejavil, že nemá proti žalovanej žiadne ďalšie ná-roky. Toto zistenie prevzal aj odvolací súd. Do-volacia žiadosť napáda toto zistenie nižších sú-dov nepriamo tvrdiac všeobecne, že žalovaná bo-la povinná podľa dohody z 1. júla 1933 usporiadať penzijné nároky žalobníka aj na dobu pred 1. októbrom 1927, bez toho, že by uviedla skut-kové okolnosti, o ktoré toto svoje tvrdenie opie-ra; nevyhovuje tedy § 534 Osp., a preto nemohla dojsť povšimnutia.

Podľa skutkového stavu nižšími súdmi ziste-ného bola dohodou zo dňa 1. júla 1933 upravená medzi stranami sporná otázka čo do povinnosti žalovanej prihlásiť žalobníka k penzijnému po-isteniu. Prejavom, že nemá proti žalovanej ďal-ších nárokov, vzdal se tedy žalobník aj nároku na náhradu škody proti žalovanej pre neprihla-senie k penzijnému poisteniu v dobe pred 1. októbrom 1927.

Penzijné poistenie súkromných zamestnancov bolo na Slovensku upravené pred platnosťou zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. vládnym nariadením č. 16/1923 Sb. z. a n. Podľa § 79 tohto vládného nariadenia nemôže ani zamestnávateľ, ale vše-obecný penzijný ústav alebo náhradné ústavy vy-lúčiť úmluvami vopred alebo obmedziť platnosť ustanovení penzijného zákona v neprospech po-istenca. Ustanovenie smluvné, ktoré sa tomuto zákazu prieči, nemá právneho účinku. Z doslovu tohto zákonného ustanovenia plynie, že neplat-né sú také úmluvy, ktoré majú za cieľ vopred vylúčiť alebo obmedziť nároky zamestnanca vy-plyvajúce z penzijného zákona proti nositeľovi poistenia, ktoré majú povahu nárokov verejno-právnych, ako to vypovedal najvyšší súd v roz-hodnutí uverejnenom v Sbíerke najv. súdu čís. 5804.*) Dohoda zo dňa 1. júla 1933 nedotkla právny pomer smluvných stran ohľadom ná-rokov žalobníka na prípadné odškodné proti žalo-vanej pre porušenie prihlasovacej povinnosti k penzijnému poisteniu v dobe pred 1. októbrom 1927. Tieto nároky sú nárokami súkromnoprávny-mi (Úr. sb. č. 2630*), o ktorých môžu strany voľne a platne rozhodovať. Vypovedal preto od-volaací súd správne, že dohoda, ktorú sa žalo-bník týchto nárokov zriekol, je platná a pre stra-ny záväzná.

§ 5. 2556.

Otázku, zda osoba podléhá pojistné povinnosti, jsou soudy oprávněny řešiti v soukromoprávních sporech, i když otázka ta má býti řešena v řízení správním, o ní již zavedeném, ale jen dokud nebylo o otázce té pravoplatně rozhodnuto. (Rozh. nejv. soudu z 18. XII. 1936, Rv I 1255/36-2, Sb. min. sprav. č. 196.)

*) V á ž. o b č. 5804 (rozh. nejv. soudu z 2. III. 1926, R II 6/26): Nároky rodinných příslušníků pojištěnců proti pensijnímu ústavu mají povahu nároků veřejnoprávních a nemohou býti zkráceny dohodou zaměstnavatele se zaměstnancem.

V á ž. o b č. 15.165. Úr. s b. 2630 (rozh. nejv. soudu z 7. IV. 1936, Rv III 148/36, v »Pracovním právu« č. 2333).

Soudy jsou vázány pravoplatným rozhodnutím, jež vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti [srov. č. 5804, 13.673 a 14.160 Sb. n. s.*)]. Dokud však tu není takového pravoplatného rozhodnutí, jsou soudy, rozhodujícíe o nárocích soukromoprávních, oprávněny řešiti i otázky veřejnoprávní, týkající se pensijního pojištění, jako otázky předurčující pro rozhodnutí o nárocích soukromoprávních, a nemusí vyčkati rozhodnutí příslušných správních úřadů, ovšem nesmi se tak státi ve výroku, nýbrž jen v důvodech soudního rozhodnutí [čís. 6517, 7310 a 8643 Sb. n. s.*)]. V souzené věci jde o žalobní nárok na placení starobního důchodu 3600 Kč ročně, jako náhrady škody způsobené prý žalobci tím, že opominula ho žalovaná přihlásiti k pensijnímu pojištění. Jde tedy o nárok soukromoprávní, o němž přísluší rozhodnouti řádným soudům. Rozhodnutí o něm závisí však na řešení předběžné otázky, zdali žalobce podléhal pojistné povinnosti. Tuto předběžnou otázku jsou soudy oprávněny v soukromoprávních sporech řešiti, i když otázka ta jest svou povahou otázkou práva veřejného. Měl ji tedy řešiti první soud, i když má býti též řešena v řízení správním o ní již zavedeném, dokud nebylo o ní pravoplatně rozhodnuto. První soud mohl sice podle § 190 c. ř. s. přerušiti řízení až do pravoplatného rozhodnutí správních úřadů, ale neucínil-li tak, měl řešiti zmíněnou předurčující otázku a stejně i soud odvolací. Tento zjistil sice, že žalobce konal v podniku žalované vyšší služby, ale učinil tak jen při zkoumání žalobního nároku na náhradu mzdy 800 Kč za dobu čtyř týdnů výpovědní lhůty, nikoliv však při zkoumání žalobního nároku na placení starobního důchodu 3600 Kč ročně a neopatřil potřebného skutkového základu pro

*) V á ž. o b č. 5804 (rozh. z 2. III. 1926, R II 6/26)/ Soudy jsou vázány pravoplatnými rozhodnutími, jež vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti.

V á ž. o b č. 6517 (rozh. z 30. XI. 1936, R I 957/26): V řízení o žalobě pozůstalých po zaměstnanci proti zaměstnavateli o náhradu škody z opožděného přihlášení zaměstnance k pensijnímu pojištění, lze soudu řešiti předurčující otázku, zda byl zaměstnanec povinen pojištěním a zda jest po právu nárok na důchod (vychovací příspěvky) a v jaké výši.

V á ž. o b č. 7310 (rozh. z 13. IX. 1927, R I 729/27): Zjištění, že zaměstnanec byl k zaměstnavateli v poměru služebním, podléhající pensijnímu pojištění, a že bylo povinností zaměstnavatele, by ho přihlásil k pensijnímu pojištění podle výše jeho platu a náhrady škody, způsobené tím, že firma opominula učiniti včas řádnou přihlášku k pensijnímu pojištění, lze se domáhati pořadem práva.

V á ž o b č. 8643 (rozh. z 24. I. 1929, R I 1037/28): Zaměstnanec nemůže se na zaměstnavatele domáhati pořadem práva určení, že byl k němu v poměru služebním, podléhající pensijnímu pojištění ve smyslu zákona o pensijním pojištění a že tudíž podléhal povinnosti pojistné s povinností zaměstnavatele přihlásiti ho k pensijnímu pojištění a že mu zaměstnavatel ručí za veškeré škodné následky z opominutí včasné a řádné přihlášky k pensijnímu pojištění.

V á ž. o b č. 13.673 (rozh. z 22. VI. 1934, Rv III 475/32): Uznal-li pensijní ústav, aniž jeho výměry byly napadeny oprávněným prostředkem, zaměstnance za zaměstnance povinnému pojištění podléhajícího a přiznal-li mu důsledkem toho zaopatřovací důchod podle příslušných zákonů, váže toto rozhodnutí i soudy při řešení otázky, zda na důchod zaměstnanec platí ustanovení § 118 odst. (2) zákona č. 26/1929 Sb. z. a n. a zda zaměstnavatel není oprávněn si započísti na své smluvní plnění stanovené v pensijním dekretu částku, o kterou byl důchod zaměstnanec podle § 177 zák. čís. 26/1929 Sb. z. a n. zvýšen.

V á ž. o b č. 14.160 (rozh. z 8. II. 1935, Rv II 1108/34, v »Pracovním právu« čís. 1163, 1168): Pojištění, jež neuplatnil nárok na zvýšení dávek pensijních podle čl. I § 177 a) zákona ze dne 14. července 1931, čís. 125 Sb. z. a n., stihá spoluzavinění na škodě vzniklé tím, že ho zaměstnavatel však k pojištění nepřihlásil, a že jsou mu důsledkem toho vypláceny menší pensijní dávky.

řešení otázky, zda žalobce podléhal pensijní pojistné povinnosti, předurčující pro rozhodnutí o tomto žalobním nároku. Místo aby řešily, uznaly oba nižší soudy neprávem žalobu za předčasnou z toho důvodu, že nebyla ještě vyčerpána instanční cesta správní. Jsou tedy opodstatněny oba uplatňované dovolací důvody. Bylo proto zrušiti napadený rozsudek, pokud jde o žalobní nárok na placení starobního důchodu 3600 Kč ročně, a vrátiti věc odvolacímu soudu, aby v označeném směru dále jednal a znovu rozhodl.

§ 5. 2557.

Spor o nárok smluvního úředníka obce na náhradu škody vzniklé mu tím, že nebyl obcí přihlášen k pensijnímu pojištění, patří na pořad práva; předpis § 40 zák. č. 443/1919 Sb. z. a n. tu neplatí. (Rozh. nejv. soudu z 4. března 1937, Rv II 82/37, Váž. obč. 15.894. Srv. Váž. obč. 15.639.)*

Žalobce se podle svého přednesu domáhá na žalované obci soukromoprávního nároku na náhradu škody podle XXX. hlavy obecného zákonníka občanského, opíraje jej o porušení povinnosti, uložené prý žalované obci zákonem, kterým jsou — hledíc k tvrzení žaloby o trvání služeb žalobcových u žalované obce — ustanovení § 73 zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. a § 5 zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., jež ukládají zaměstnavateli povinnost přihlásiti zaměstnance k pensijnímu pojištění, jsou-li v jeho pracovním poměru splněny předpoklady ustanovení § 1. řečených zákonů. Spory o tyto nároky na náhradu škody patří na pořad práva, jak nejvyšší soud stále rozhoduje, takže stačí v té příčině pro stručnost odkázati k rozhodnutím č. 9880, 11031, 12894 Sb. n. s.* Ježto žalobce jest pokládati za smluvního zaměstnance žalované městské obce, a ustanovení zákonů č. 89/1920 Sb. z. a n. a č. 26/1929 Sb. z. a n. nemají pro uplatnění nároků těchto zaměstnanců na náhradu škody, vzniklé jim z opominutí přihlášky k pensijnímu pojištění, žádné výjimky z pořadu práva. právem rekursní soud usoudil, že v tomto smoru nejde o nárok podle § 40 zákona č. 443/1919 Sb. z. a n., o kterém by mělo býti rozhodováno pořadem stolic úřadů samosprávných, nýbrž o nárok, o kterém přísluší rozhodovati soudům.

§ 11. 2558.

Úmluva, podle níž se přesunuté na zaměstnance placení nemocenského a pensijního pojištění větším než zákonným dílem, jest neplatná, třeba zaměstnanec místo pevného platu pobíral pohyblivé provise po sražce veškerých výloh a při stanovení výše provise byly již příspěvky zakalkulovány. (Rozh. nejv. soudu z 5. II. 1937, Rv I 1159/36, Váž. obč. 15.802.)

Žalobce se domáhá částek 809 Kč a 453 Kč proto, že žalovaná přesunula na něj placení celého pojistného příspěvku nemocenského a pen-

sijního a že žalobce v době od 13. ledne 1930 do 14. ledna 1931 sám zaplatil celé pojistné, tedy i polovinu, připadající na žalovanou firmu jako zaměstnavatelku. Nejvyšší soud odvodnil v rozhodnutí ve Sb. n. s., č. 13.828*), k němuž se odkazuje, zásadu, že úmluva mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, již se přesunuje na pojištěnce pensijního nebo nemocenského pojištění větší než zákonem stanovený podíl na placení pojistného, jest neplatná. Z toho vyplývá, že není-li platná a závazná dohoda, může se žalobce právem domáhati na žalované firmě, aby mu nahradila vše, co si neprávem zadržela, a bude tedy třeba zjistiti, zda byl žalobce skutečně zatížen uplatňovanými částkami z tvrzeného jím důvodu. Platnost dohody nelze vyvozovati ani ze skutečnosti, že žalobce neměl pevný plat, nýbrž jen pohyblivé provise, které zbývaly po zaplacení veškeré režie, již smluvně převzal na sebe, a že při stanovení výše této provise byly sporné příspěvky již zakalkulovány. Nižší soudy z toho usoudily, že žalobce vlastně nezapřivil tyto příspěvky ze svého — ze svého čistého zisku — nýbrž jen v zastoupení firmy, a že šlo jen o interní vyúčtování mezi stranami. Avšak právě proto, že žalobce nepobíral pevný plat a že ani výše příspěvků nebyla stanovena určitou částkou, nebylo již při sjednání dohody patrné, zda nebyla překročena ona nejvyšší hranice, do níž mohou zaměstnanci podle zákona o sociálních pojištění a o pensijním pojištění býti přidržováni k opatření prostředků k úhradě povinnosti nositelů pojištění, a nebylo možno posouditi, zda a v jaké výši byl převzetím tohoto závazku snížen služební příjem žalobcův. Celé určení se i jinak příčí jasnému ustanovení zákona a mohlo sloužiti k jeho obcházení, hledíc-li se k tomu, že v § 162 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. v doslovu zákona č. 184/1928 Sb. z. a n. je stanoveno, že z pojistného hradí zaměstnavatel i zaměstnanec po jedné polovině, v § 163, že zaměstnavatel je povinen platiti nemocenské pojišťovně celé pojistné, v § 164, že může část pojistného připadající na zaměstnance při výplatě mzdy sraziti zaměstnanci z jeho platu, a konečně v § 165, že pojistné, jež srazí zaměstnavatel zaměstnanci, jest statkem zaměstnavateli svěřeným. Podobná ustanovení má zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. v §§ 64—68. Jde tu o opatření a povinnosti plynoucí z veřejného práva, od kterých předpisů nedovoluje zákon smluvní úchyly, a talkové úchyly nelze ani omluviti nějakým interním postupem účtovacím. V souvislosti s touto položkou bude třeba i znovu přezkoumávati částku 2.896 Kč, již byl žalobce zatížen, ježto prý žalovaná firma musila »za něho« zaplatiti sociální příspěvky a jiné náklady z důvodu nemocenského pojištění.

§ 11. 2559.

Neodporuje dobrým mravům ani předpisům zákona o pensijním pojištění čís. 26/29 Sb. z. a n. úmluva, podle níž byl zaměstnanec po třicetipětileté službě ponechán nadále v aktivitě pod podmínkou, že odvede zaměstnavateli vždy pensijní a starobní důchod pensijním ústavem mu vyplácené. (Rozh. nejv. soudu z 23. X. 1936, Rv I 1849/36, Váž. obč. 15537.)

Šlo o nabídku žalované společnosti, kterou byla navržena změna služebního poměru žalob-

*) Váž. obč. 9880 (rozh. z 2. V. 1930, Rv II 485/29, v „Pracovním právu“ č. 154): V tom, že zaměstnavatel opominul včasnou přihlášku zaměstnance k pensijnímu pojištění, tkví jeho výhradně zavinění, zavazující ho k náhradě škody z tohoto opominutí.

Váž. obč. 11.031 (rozh. z 23. IX. 1931, Rv I 238/31, v „Pracovním právu“ č. 310, 317): Zaměstnavatel, jenž nepřihlásil zaměstnance k pensijnímu pojištění, jest práv pozůstalým po zaměstnanci náhradou toho, co by byli obdrželi od pensijního ústavu, kdyby se byla stala přihláška podle předpisu.

Váž. obč. 12.894 (rozh. z 7. X. 1933, Rv II 236/33, v „Pracovním právu“ č. 672, 674).

Váž. obč. 15.639, Úv. sb. 2915 (rozh. z 3. XI. 1936, Rv 703/36, v „Pracovním právu“ č. 2409).

*) Váž. obč. 13.828 (rozh. z 6. X. 1934, Rv II 399/33): Úmluva mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, již se přesunuje na pojištěnce pensijního nebo nemocenského pojištění větší než zákonem stanovený podíl na placení pojistného, jest neplatná.

cova po dobu jeho další aktivity. Žalobci neměly být poskytnuty dosavadní příjmy v neztenčené výši, nýbrž jen příjmy po odečtení odpočívých příjmů přírýchých žalobci dotčenými pensijními ústavu. Měly-li takto být zmeněny služební příjmy žalobcovy, nešlo o pokračování v dosavadním služebním poměru, nýbrž o změnu podstatné části služební smlouvy a tudíž o návrh nové služební smlouvy, kterýž žalobce mohl, avšak nemusil přijmouti. Nenamítal-li žalobce nic proti nabídce, konal-li nařízené mu služby, přijal-li platy a odváděl-li pravidelně své odpočívne příjmy žalované, dal tím najevo (§ 863 obč. zák.), že nabídku přijal a se smlouvou souhlasil, a nemůže odporovati její platnosti pro rozpor s dobrymi mravy (§ 879 obč. zák.), ježto ujednání o výši platu je zákonem vyhrazeno smluvní svobodě a nebylo ani zákonem zapověděno konati práce bezúplatně. Smlouva neodporuje ani velicím předpisům zákona o povinném pensijním pojištění soukromých zaměstnanců (zák. čís. 1/1907 v doslovu nař. čís. 138/1914 ř. z., pokud se týče zákona čís. 26/1929 Sb. z. a n.), ježto tu nejde o dohodu, kterou by platnost pensijního zákona byla omezena nebo vyloučena v neprospech žalobcův, pokud se týče kterou by byl postoupen žalované společnosti žalobcův nárok proti pojišťovně nebo plnění pojišťovny, neboť žalobcovy nároky povinným pensijním pojištěním nabyté zůstaly úplně nedotčeny, žalobce je pobíral dále, neměl být ani nebyl zkrácen v těchto pensijních požitcích podle zákona mu příslušejících a byly novou smlouvou jen upraveny služební požitky žalobcovy v poměru k zaměstnavateli (žalované společnosti) z jeho další aktivní činnosti a upraven súčtovací způsob při výplatě těchto služebních platů. Této úpravy bylo však třeba, ježto podle ujednání a z něho patrné vůle stran měl žalobce budoucně obdržeti na služném jen rozdíl mezi dosavadním aktivním platem a souhrnem jeho odpočívých příjmů, a ježto tyto byly mu pensijním ústavem vypláceny přímo a on dostával dosavadní aktivní požitky v neomezené výši přímo od žalované, mělo být vzájemné súčtování zřejmě provedeno tím způsobem, že žalobce měl starobní důchod, o kterýž jde, když mu byl vyplacen pensijním ústavem, ihned refundovati žalované, která mu již vyplatila příslušnou částku na jeho účet (à conto). Z toho, co dosud vyvoděno, jest patrné, že žalované spornými částkami nebyla bezdůvodně obohacena na úkor žalobcův, nýbrž že je pobírala byvší k tomu oprávněna podle platné smlouvy.

§ 17. 2560.

Práce konané výhradně v kanceláři mohou být povoláním přiměřeným dosavadnímu povolání dilenského inženýra, který vykonával také práce mimo kancelář. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. I. 1937, Cpo 701/36.)

Podle posudku znalce jest žalobce schopný vykonávati práce kancelářské, ano i zaměstnání venku, kromě nepříznivého počasí. Z toho plyne, že k výkonu povolání jest žalobce neschopen pouze za nepříznivého počasí, má-li povolání vykonávati venku. Vykonával-li žalobce povolání dilenského inženýra nebo správce provozu a musil-li se denně z větší části zdržovati v dílnách než v kanceláři, jest po názoru odvolacího soudu způsobným vykonávati jiné, jeho dosavadnímu povolání přiměřené povolání, při kterém by pracoval výhradně v kanceláři a nebyl povinen přecházeti po dílnách. Takových povolání jest dostatek a takovému jeho schopnostem přiměřené.

mu povolání se při svém věku necelých 50 roků žalobce může přizpůsobiti.

§ 17. 2561.

Povolání kancelářského úředníka jest povoláním přiměřeným dosavadnímu povolání obchodního zástupce. (Rozh. vrch. poj. soudu z 28. dubna 1937, Cpo 1320/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Při posouzení přiměřenosti povolání nelze hleděti jen k poslednímu povolání, nýbrž také k dřívějšímu povolání, a tu je nesporné, že žalobce byl kancelářským úředníkem, než se stal obchodním zástupcem, a vzhledem k jeho předběžnému vzdělání — vychodil tři třídy měšťanské školy a obchodní kurs — nutno povolání kancelářského úředníka, při kterém se většinou sedí, pokládati za přiměřené povolání obchodního cestujícího, takže vzhledem k posudku soudního znalce, který k posudku dodal, že v době, kdy onemocněni kosti není akutním, je žalobce k pracím kancelářským způsobným, nelze ho pokládati ani za trvale a úplně invalidního, ani za dočasně invalidního, poněvaž možnost, že v budoucnu nastane zhoršení zdravotního stavu žalobce, jej nečiní již nyní invalidním ve smyslu § 17 pens. zákona.

§ 17. 2562.

Povolání kancelářského úředníka jest povoláním přiměřeným dosavadnímu povolání obchodního zástupce. (Rozh. vrch. poj. soudu z 12. března 1937, Cpo 1414/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

První soud žalobě, domáhající se invalidního důchodu ve smyslu § 17 pens. zák., vyhověl, když byl ujistil na základě posudku soudního znalce, že žalobce trpí vadami, pro které nemůže dále zastávati povinnost každého povolání, spojeného s chůzí. Vyhovění žalobě bylo by odůvodněno, kdyby se přihlíželo jen k poslednímu zaměstnání žalobcovu, které vykonával jako obchodní zástupce, ale tu dlužno také uvážiti, zdali jest žalobce schopen vykonávati jiné přiměřené povolání. Žalobce byl však, jak ze spisů se podává, zaměstnán a pojištěn do 31. prosince 1928 jako kancelářský úředník celkem 157 měsíců a toto zaměstnání nutno považovati u žalobce, který absolvoval obchodní školu, za přiměřené dosavadnímu povolání. Ježto pak podle posudku soudního znalce jest žalobce schopen zaměstnání v kanceláři, nelze jej pokládati za invalidního ve smyslu § 17 pens. zákona a bylo proto žalobu zamítnouti.

§ 17. 2563.

Kvalifikované kancelářské práci může být přiměřenou zase jen kancelářská práce, byť v jiném oboru. (Rozh. vrch. poj. soudu z 17. října 1936, Cpo 1597/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Žalobkyně byla stenotypistkou a vykonávala tedy kvalifikovanou kancelářskou práci. K výkonu povolání kancelářské úřednice je žalobkyně úplně nezpůsobilou; je-li tomu tak, pak žalobkyně nemůže být způsobnou k výkonu jiného přiměřeného povolání; neboť kvalifikované práci může být přiměřenou zase jen kancelářská práce, snad v jiném oboru, ale přece vždy jen v kanceláři.

§ 17. 2564.

Pojem invalidity není výlučně pouze pojmem lékařským, nýbrž současně též pojmem právním

a soud, rozhoduje o otázce invalidity, musí přihlížeti k oběma stránkám pojmu invalidity. (Rozh. vrch. poj. soudu z 9. dubna 1937, Cpo 1968/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Prvý soud žalobu, domáhající se invalidního důchodu ve smyslu § 17 p. z., zamítl, když byl zjistil na základě posudku soudního znalce MUDra B. J., že stav žalobce po poranění ve válce rovná se prakticky úplně ztrátě levé ruky, ale dále zjistil, že žalobce byl s tímto stejným stavem zaměstnán a konal práce dělníka, dozorce a nadkopníka od 1. listopadu 1919 do 30. listopadu 1935, takže se svou vadou vstupoval do pojištění a tato mu ve výkonu zaměstnání nijak nevadila, takže jej nelze považovat za invalidního ve smyslu § 17 p. z.

Pojem invalidity není výlučně pojmem lékařským, nýbrž též pojmem právním a soud, rozhoduje o otázce invalidity, musí přihlížeti k oběma stránkám pojmu invalidity.

Že zdravotní stav žalobcův jest od r. 1919 stále týž a nijak se nezlepšil a nezhoršil, zakládá se na posudku soudního znalce, o jehož správnosti v tom směru neměl první soud příčiny pochybovati. Dolíčení o tom, že průběhem doby nastala změna ve způsobu zaměstnání, jest novotou teprve v odvolacím řízení uplatňovanou. k níž nelze podle § 482, odst. 2 c. ř. s. hleděti

§ 17.

2565.

Při posuzování otázky, zda nastala invalidita ve smyslu § 17 pens. zákona č. 26/1929 Sb., nelze jako irelevantní vyloučiti okolnost, že zaměstnanec vykonává dále své dosavadní zaměstnání. (Nález. nejv. spr. soudu z 12. II. 1937, č. 10934/37, Boh A 12.773.)

Podle § 17, odst. 1, tohoto zákona nárok na invalidní důchod má pojištěnec trvale nezpůsobilý k výkonu svého povolání. Nezpůsobilý k výkonu povolání jest, kdo pro tělesnou nebo duševní vadu nebo pro slabost tělesných nebo duševních sil nemůže dále zastávati povinnosti svého povolání ani jiného povolání, přiměřeného dosavadnímu povolání, způsobu, jakým byl v něm zaměstnán, jeho postavení v něm, jakož i jeho praktickému i teoretickému vzdělání. Z tohoto ustanovení plyne, že při posuzování otázky, nastala-li invalidita ve smyslu cit. předpisu, nelze jako irelevantní vyloučiti okolnost, že zaměstnanec vykonává dále své dosavadní zaměstnání, neboť pensijní zákon podle svého jasného znění předpokládá zde skutečný stav, spočívající v tom, že pojištěnec své povolání vykonávati nemůže. Pro tento skutečný stav bude pak především rozhodno, zda pojištěnec své povolání neztenceně fakticky vykonává. Teprve kdyby byla na sporu otázka, zda jde kvalitativně skutečně o neztencené vykonávání dotčeného povolání, mohla by se objeviti potřeba tuto skutečnost zjistiti lékařským posudkem.

Z odůvodnění nař. rozhodnutí, kde se výslovně praví »Na věci nemění nic, že st-1 své dosavadní povolání ve skutečnosti vykonává nepřetržitě dále...«, je zcela nepochybně zřejmo, že žal. mín. vychází z mylného právního názoru o irelevanci tohoto faktického stavu pro řešení sporné otázky invalidity st-1ovy ve smyslu 1. odst. § 17. pens. zákona, který si vykládá nesprávně.

§ 19.

2566.

Pro odnětí důchodu je rozhodným, zda v době odnětí byla dána invalidita či nikoliv. (Rozh.

vrch. poj. soudu z 28. dubna 1937, Cpo 1193/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Podle § 19, ost. 2. pens. zákona požitek invalidního důchodu zaniká, není-li u důchodce již nezpůsobilost k výkonu povolání (§ 17). Z toho plyne, že netřeba pro posouzení důvodnosti žalobního nároku zjišťovati, oč se u důchodce proti době, kdy jemu byl nárok na invalidní důchod přiznán, jeho zdravotní stav zlepšil, nýbrž rozhodným jest, zda pojištěnec v době odnětí důchodu a v době na to následující byl nezpůsobilý zastávati povinnosti svého povolání nebo jiného povolání, přiměřeného dosavadnímu povolání. A to první soud posudkem znaleckým zjistil, aniž byl vázán posudky znalců z jiného dřívějšího sporu, zejména onoho stavu, ve kterém byl nárok přiznán.

Pro posouzení důvodnosti žalobního nároku je rozhodný zdravotní stav důchodce vyšetřený znalcem lékařem a nelze přihlížeti k jeho osobním (rodinným) nebo hospodářským poměrům.

§ 22.

2567.

K výkladu pojmu »péče o dítě«. (Rozs. vrch. poj. soudu z 9. října 1936, Cpo 1661/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Otec domáhal se přiznání výchovavacího příplatku podle § 22 pensijního zákona pro svou nemanželskou dceru; poskytoval jí při tom pouze finanční podporu v nestejných částkách od Kč 45.— až do Kč 60.— měsíčně. Je jasno, že částka Kč 45.— až Kč 60.— měsíčně nemůže stačiti na výživu dítěte staršího 13 let. Pojem »pečování« ve smyslu § 22 pens. zák. vyžaduje více, než placení tak poměrně nepatrných a k živobytí nevystačujících částek, a to také péči o dítě, zejména výchovu atd. V tomto směru však netvrdí žalobce, že pečoval o dítě. Měsíčně placené částky byly jen příspěvky na výživu dítěte, kdežto výchovu, jak vychází také z výpovědi J. T., obstarávala matka dítěte. Poukazuje se také na tvrzení poručníka a obecního úřadu v O. ze dne 17. srpna 1934, podle něhož žalobce pro příspěval na potřeby dítěte. Také odevzdání částky Kč 900.— matce dítěte k nákupu šicího stroje, aby mohlo dítě se učiti šiti, není »pečování« ve smyslu § 22 pens. zákona. Poukazuje se také na to, že vychovavací příplatek činí pro jedno dítě Kč 80.— měsíčně že tudíž žalobce žalobou více žádá, než sám platil jako alimentární příspěvek.

§ 27.

2568.

Při poměrném dělení vdovského důchodu je rozhodnou doba trvání manželství, nikoliv doba skutečného spoluzití. (Rozh. vrch. poj. soudu z 12. března 1937, Cpo 822/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Ze znění § 27, odst. 1, věty 2. p. z. je zřejmé patrně, že zákonodárce tu měl na mysli trvání manželství v pravém slova smyslu, a to ode dne uzavření až do dne zrušení manželství.

§ 34.

2569.

K výkladu pojmu »převážná odkázanost«. (Rozh. vrch. poj. soudu z 16. října 1936, Cpo 1546/35, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Matka zesnulé pojištěnky domáhala se cestou instanční přiznání rodičovského důchodu. Bylo zjištěno, že matka je spolumatitelkou domu v

ceně asi 25.000 Kč, v němž bydlí a spolu s druhou dcerou provozuje kramářství. V roce 1932 přiznala sama čistý výnos 7200 Kč ročně. Kromě toho pronajímá žalobkyně byt v domě, jehož je spoluvlastnicí, za 15 Kč měsíčně.

Zesnulá dcera nebyla tudíž sama povinna poskytovat matce slušnou výživu, nýbrž také ostatní dcery (§ 154 o. z. obč.). Peněžité nároky žalobkyně, které bylo v době podání žaloby 82 roků, jsou přirozeně poměrně nízké. I když zesnulá dcera platila ze svého příjmu výlohy společné domácnosti, v které s matkou žila a tím zbavila sestry povinnosti, také se starati o matku, nebyla matka převážně odkázána výživou na zesnulou dceru vzhledem na své shora uvedené majetkové poměry a na svůj právní nárok na výživu proti ostatním dcerám podle § 154 o. z. obč. Nebylo tudíž zapotřebí, aby zesnulá dcera zaplatila větší část částky na potřebě matky potřebné, a činila-li to dobrovolně, nemá to významu pro právní posouzení sporného nároku.

§ 38. 2570.

Pohřebné po důchodci vyměřuje se bez ohledu na zvýšení důchodu pro trvalou bezmocnost. (Rozh. vrch. soudu z 23. října 1936, Cpo 1920/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

V § 38 p. z. není sice § 28 p. z. citován, ač výslovně v něm citován jest § 23 p. z. Avšak vzhledem k tomu, že se k zvýšení následkem bezmocnosti při důchodu invalidním a starobním nepřihlíží, jde-li o pohřebné, na něž mají nárok pozůstalí po důchodci, který byl invalidní nebo zestárl, plyne z toho nutně, že se stejně také při vdovském nebo vdoveckém důchodu má vyměřiti pohřebné jen z ryziho důchodu bez případného zvýšení z důvodu bezmocnosti. Nelze nahlédnouti, proč by nárok na pohřebné po vdově, resp. vdovci pojištěnce měl býti vyšším, než nárok na pohřebné po pojištěnci samotném. Takovéto rozlišování není ani zákonem samotným odůvodněno, nýbrž jest míti za to, že v citaci § 23 pens. zák. jest zahrnuto každé zvýšení v případě bezmocnosti.

§ 57. 2571.

Ochranná lhůta plyne jen potud, pokud nedošlo k vydání převodní částky. (Rozh. vrch. poj. soudu z 4. listopadu 1936, Cpo 1531/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Nesporné jest, že odvolatel byl 31. prosince 1931 propuštěn z práce podléhající pensijnímu pojištění; na výhody ochranné lhůty má zaměstnanec nárok jen, pokud nenastala povinnost k převodu převodní částky podle §§ 113 až 115 pensijního zákona (§ 57 pens. zákona).

Tato povinnost však nastala v daném případě tím, že žalobce vstoupil podle vlastního udání dne 22. ledna do zaměstnání u Ústřední sociální pojišťovny; pojištná povinnost u pensijního ústavu zaniká, nejsou-li dány podmínky § 1 pens. zákona, zejména ukončili se smluvní služební poměr vystoupením ze zaměstnání ve smyslu § 1/1-6 pensijního zákona. Vstupem do zaměstnání pojištěného podle zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. nastala pro posledního nositele pojištění, t. j. Všeobecný pensijní ústav, povinnost vydání převodní částky Ústřední sociální pojišťovně, a tím jest použití ochranné lhůty podle § 57 pensijního zákona vyloučeno.

Při tom jest bez významu, že pojištěnec byl u Ústřední sociální pojišťovny jen krátkou dobu, u pensijního ústavu mnoho let pojištěn. Pouka-

zuje se na ustanovení § 60, odst. 4, č. 3 pens. zák., podle něhož také dobrovolné pokračování v pojištění zanikne, vznikla-li povinnost převodu podle §§ 113 až 115 pens. zákona.

§ 116. 2572.

Přestupem, byť i dosud nedošlo k vydání převodní částky, zanikají veškeré nároky vůči opuštěnému nositeli pojištění. (Rozh. vrch. poj. soudu z 23. října 1936, Cpo 1902/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

U žalobkyně jde o přestup ve smyslu § 115, odst. 2 pens. zák. ke dni 1. července 1933 uskutečněný, byť i dosud neprovedený, následkem něhož ze zákona (§ 116 pens. zák.) zanikají veškeré nároky z pojištění vůči nositeli pojištění, který převodní částku vydal, resp. k jejímuž vydání jest podle cit. § 115, odst. 2 pens. zák. povinen. Žalovaný Všeobecný pensijní ústav není po tomto přestupu k poskytnutí výhavného již zavázán a k žalobě jako příslušný nositel pojištění podle § 47 pens. zák. pasivně legitimován.

§ 134. 2573.

Spory o oprávněnost nebo výši srážek z důchodu na důchodovou daň nepatří před pojišťovací soud. (Rozh. vrch. poj. soudu z 23. října 1936, Cpo 1865/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Nárok na vyplacení nebo náhradu daňové srážky 963 Kč, která byla nositelem pojištění z důchodu sražena, nepatří na pořad práva, neboť o takovém nároku jest podle § 42 zákona o přímých daních č. 76/1927 Sb. z. a n. povolán rozhodovati vyměřovací úřad, v jehož sídle má plátce bydliště, neboť jde o stížnost, vyplývající ze sporu, který vznikl mezi žalobcem jako plátcem a žalovanou stranou jako příjemcem o provádění srážky, když žalovaná strana byla podle § 28. cit. zákona povinna srážeti žalobci při výplatě invalidního důchodu daňové částky v §§ 30 až 36 uvedené. Z vládního nařízení ze dne 20. prosince 1927, č. 175 Sb. z. a n., jimž byl proveden shora citovaný zákon č. 76/1927, k § 42 plyne, že spory o provádění srážky mohou se týkatí buď zjištění srážce podrobeného důchodu nebo výše srážky a konečně i doby, kdy má býti srážka provedena. Jde tu tedy o věc, která k pořadu práva nepatří. K takovéto okolnosti dlužno podle § 42 j. n. z moci úřední přihlížeti v každém období řízení a byť tedy nebyla odvoláním žalobcové strany uplatňována jako zmatečnost podle § 477 č. 6 ř. s., bylo řízení prvé stolice prohlášiti zmatečným a je zrušiti.

§ 141. 2574.

Lhůtu k podání žaloby je považovati za zachování, byla-li v ní žaloba odevzdána poště nebo telegrafu. (Rozh. vrch. poj. soudu z 24. února 1937, Cpo 108/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Lhůta k podání žaloby v § 141 pensijního zákona stanovená počítá se podle předpisů § 132 cit. zákona. Je tedy považovati lhůtu k podání žaloby za zachování, byla-li v ní žaloba odevzdána poště nebo telegrafu. Pochybil první soud, když počítal konec lhůty podle dne dojití žaloby na soud. Byl-li žalobci doručen výměr žalobou v odpor bráný dne 11. února 1935 a byla-li odevzdána žaloba na první soud dne 13. dubna 1935, došla na poštu již dne 11. dubna 1935, byla podána 59. den, tedy včas. Bylo proto u vyhovění stížnosti napadeného usnesení zrušiti, jak shora uvedeno.

Plnomocník žalobce, jenž není advokátem, má nárok jen na úhradu hotových výloh. (Rozh. vrch. poj. soudu z 19. února 1937, Cpo 436/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Plnomocník žalobce, jenž není advokátem, lze přiřknouti jen hotové výlohy (cestovné a stravné), a to vzhledem k tomu, že zastupoval téhož dne při tom kterém ústním jednání různé žalobce v jejich sporech u prvního soudu, pouze poměrný jejich díl na spor připadající.

Ocenění hodnoty předmětu sporu nepřichází v úvahu v řízení před pojišťovacími soudy. (Rozh. vrch. poj. soudu z 17. listopadu 1936, Rvp 29/35-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Ocenění hodnoty předmětu sporu podle § 4 vládního nařízení č. 95/1923 Sb. z. a n. (advokátní tarif), resp. podle §§ 54 až 60 zákona čís. 111/1895 ř. z. (jurisdikční norma) nemá místa v řízení před pojišťovacími soudy a nepřichází vůbec v úvahu.

Před pojišťovacími soudy nemůže proti žalobci účtovat útrat ani vedlejší intervenient. (Rozh. vrch. poj. soudu z 28. dubna 1937, Cpo 158/36, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Ježto § 158, odst. 1., pens. zák. obsahuje striktní ustanovení, že proti žalující straně nelze účtovat útrat, nemůže jich účtovat ani vedlejší intervenient.

Zvýšení důchodků na základe štátného príspevku podľa § 176 zák. č. 26/1929 Sb. z. a n. vzťahuje se na všetky dôchodky vyplývajúce z penzijného poistenia, tedy aj na dôchodky poistencových pozostalých. (Rozh. nejj. soudu z 12. I. 1937, Rv III 669/36, Úr. sb. 3033, Váž. obč. 15.781.)

Zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. v znení zák. č. 117/1934 Sb. z. a n. stanoví v § 176 celkom všeobecne: »Dôchodky zvyšujú sa...« Vzťahuje sa preto toto zvýšenie na základe štátného príspevku podľa toho zákonného ustanovenia na všetky dôchodky vyplývajúce z penzijného poistenia, tedy aj na dôchodky pozostalých poistencových, čo okrem toho aj výslovne stanoví 2. odstavec citovaného §, ktorý upravuje výšku riadneho príspevku k dôchodku pozostalých.

Ustanovení § 177, odst. 8., pens. zákona netýká se nároku z pojištění, prováděného u náhradního ústavu před 1. lednem 1909. (Rozh. vrch. poj. soudu z 29. ledna 1937, Cpo 275/36-1, Pensijní pojištění č. 2—3.)

Podle § 177, odst. 8. p. z., staví se na roveň příspěvkové době podle § 12 příspěvková doba, kterou získali pojištěnci do 31. prosince 1918 svým pojištěním podle starého pensijního zákona u nositele pojištění, jichž sídlo bylo mimo území Československé republiky. Tím jest jasně řečeno, že započtení se týká jen příspěvkových dob získaných podle ustanovení pensijního zákona č. 1/1907, nikoliv však nároků z pojištění provedeného u náhradního ústavu před 1. lednem 1909.

Poznámky.

Literatura

Sociálně pojišťovací soudnictví. Nákladem časopisu »Svépomoc« (Praha II., Havlíčkovo nám. 22) vyšlo v těchto dnech II. vydání knihy »Sociálně pojišťovací soudnictví«. Jest to doplněné vydání, které v roce 1929 zpracoval zemřelý odborový přednosta ministerstva spravedlnosti dr. J. Voska. Kniha obsahuje předpisy zákona o sociálním pojištění v nynějším znění, pokud se vztahují na řízení před rozhodčími, pojišťovacími a vrchním pojišťovacím soudem. K předpisům těchto je připojen obsáhlý výklad i judikatura, a to až do první poloviny tohoto roku. Výklad zpracoval a judikaturu sestavil soudní rada dr. V. Kozák, přidělený k pojišťovacímu soudu v Praze. V knize jsou obsažena také vládní nařízení, která obsahují podrobné předpisy o službě sociálně pojišťovacích soudů a jejich jednacím řád, jakož i předpisy o náhradě hotových výloh a presenčních platech přisedících, a konečně výnos ministerstva spravedlnosti o vzorcích tiskopisů používaných u těchto soudů. Pro úplnost je zařaden také oběžník Ústřední sociální pojišťovny s pokyny pro nemocenské pojišťovny. II. vydání je proti původnímu rozšířeno. Cena výtisku vázaného je 27 Kč, brožovaného 21 Kč. Objednávky vyřizuje časopis »Svépomoc«, Praha II., Havlíčkovo nám. č. 22.

Časopisy

Soudcovské listy (roč. XVIII., č. 11): Dr. Josef Zíka, Vůle stran při určování příslušnosti ve věcech náležejících před pracovní soudy.

Právní praxe (roč. II., č. 2): Dr. Jiří Hora, K otázce odpovědnosti za úrazy na chodníku.

Živnostenské právo a politika (roč. I., č. 6 až 7): Jaroslav Pošvář, Trestní činy podle zákona o prodeji za jednotné ceny. — Miloslav Horáka, Cenové směrnice v živnostech.

Juristen Zeitung (roč. XVIII., č. 11): Prof. dr. E. Svoboda, Das künftige bürgerliche Recht in der Tschechoslowakei. — Dr. K. Reinold, Das Stimmrecht im landwirtschaftlichen Ausgleich.

Richterzeitung (roč. XIX., č. 11): Dr. Hochberg, Die sachliche Haftung von Liegenschaften für Sozialversicherungsbeiträge nach der Auffassung der Plenarentscheidung vom 22. Feber 1937, Präs. 1762/36. — Dr. Friedrich Poliege, Die Bedeutung der Reg.-Verordnung Nro 141/37 für das Kollektivvertragsrecht. — Dr. Ervin Riedel, Gebühr den Arbeitslosen der Exekutionsaufschub gemäss der Reg.-Vdg. Nr. 77/36 auch wegen Kapitalsabzahlungen (Annuitäten, Zinsen und Kosten), welche erst nach dem 28. Feber 1934, bezw. nach dem 31. Dezember 1935 fällig geworden sind?

Prager Juristische Zeitschrift (roč. XVII., č. 18): Dr. E. Riedel, Das Vorzugsrecht der Sozialversicherungsbeiträge.